

שבת קד: (המשנה) עד קה. (סוף הפרק)

ביאורי מושגים

הקישוטים לאותיות - ישנם כמה אותיות שהכותב ספר תורה או תפילין ומזוזות צריך לקשטם בתגים וכתרים:

ש,ע,ט,ג,ז,ג,ן (ובר"ת שעטנז גן) - שלושה תגים.

י - תג למעלה ולמטה משמאל.

ד,ק,ה,ב - תג למעלה מצד שמאל, (בב' יש גם קו מצד ימין למעלה).

ח - קו שעולה מהרגל השמאלית.

קישוטים אלו אינם פוסלים בדיעבד אבל יש להשליםם.

תגים החסרים בתפילין ומזוזות: למרות שבתפילין ומזוזות יש דרישה לכתוב את המילים כסדרן - כיוון שבדיעבד

התגים לא פוסלים - ניתן להשלים את התגים החסרים גם אם האותיות שאחרי התגים כבר כתובות!!!

משנה

הכותב שתי אותיות בשוגג:

לא נזכר באמצע הפעולה ('העלם אחד') - חייב.
נזכר באמצע הפעולה (שתי העלמות) - ר"ג: חייב, חכמים: פטור.

הכותב בכתב עמיד על משטח רציף - חייב.

הכותב בכתב שאינו עמיד - פטור.

הכותב חלק על קרקע וחלק על קורה - פטור.

הכותב על משטח לא רציף - פטור.

הכותב בשינוי - פטור.

הכותב אות אחת ליד אות קיימת - פטור.

הכותב כתב על גבי כתב - פטור.

המתכוון לכתוב 'ח' ויצאו לו בטעות שני 'ז' - פטור.

הכותב על בשרו - חייב.

המסרט על בשרו - ר"א: חייב, חכמים: פטור.

הכותב אות ותג מעליה -

ר' יהושע בן בתירה: חייב, חכמים: פטור.

ר"ג וחכמים נחלקו האם הידיעה באמצע מחלקת את הפעולה לשנים.

המשנה מתייחסת לשני דפים שלא ניתן לקרובם. אבל אם כתב על שני דפים שניתן לחברם - גם אם המרחק ביניהם הוא של עשרות קילומטרים - חייב.

רב אשי: חכמים מודים לר"א שהמוסיף אות ובכך מסיים ספר או חוט ומסיים בגד - חייב.

ר' אליעזר חלק: המוסיף אות לאות קיימת והאורג חוט ליד חוט קיים - חייב.

ר' יהודה חלק: כתב על גבי כתב נחשב כתב - שיטתו של ר"י נאמרה בהקשר של סופר שכותב שם ה' בקדושה על שם ה' סתמי.

ואם כתב גם את התגים של אותיות ה'ז' - חייב. ואם הפריד בכוונה 'ח' לשני 'ז' ותיקן בכך ספר - חייב.

היו כאלו שניסו להבריח מידע סודי ושרטו אותו על בשרם: ר"א: התנהגות ה'מבריחים' היא נורמלית, ולכן זה נחשב כתיבה. חכמים: זוהי התנהגות לא נורמלית ולכן אינה נחשבת ככתיבה.

חז"ל מוסרים לנו שכבר בתורה ניתן למצוא שימוש בר"ת.

שבת קה. (תחילת הפרק) עד קו. (המשנה)

ביאורי מושגים

אריגת חוטים - כדי להעביר את חוט הערב פעם מעל לחוט השתי ופעם מתחתיו בצורה מהירה ויעילה היו מכינים מתקן מיוחד. העקרון המרכזי במתקן הוא שחוטי השתי היו קבועים וחוט הערב היה דינמי. בתחילה היו קושרים את חוטי השתי לשני מוטות גדולים (כובד עליון וכובד תחתון) בשני הצדדים. אחר כך היו משחילים את חוטי השתי הזוגיים בתוך מסגרת שהיו בה לולאות, ואת החוטים האי זוגיים במסגרת שניה (מסגרות אלו נקראו בתי ניר). כל פעם שהיו מעבירים את חוט הערב היו מורדים את אחת המסגרות ומעלים את השניה. כך שפעם חוט הערב היה עובר מתחת לחוטים הזוגיים ומעל האי זוגיים ובפעם שניה להיפך. כדי ליישר את חוטי השתי וכן כדי להדק את חוטי הערב שנארגו - היתה תבנית נוספת שנקראה מסרק. בתבנית זו היו מספר מיתרים כך שכל חוט שתי עבר בין שני מיתרים ולא יכל לזוז לכל מיני כיוונים. כשהיו מצמידים את המסרק לחוטים הארוגים היו החוטים מתהדקים.

משנה

כמות החוטים המחייבים במלאכת אריגה:
ר"א: המתחיל - 3, המוסיף לאריגה קיימת - 1.
חכמים: בכל מקרה - 2.

העושה שני בתי ניר בנירין מסרק שמישר את חוטי השתי ושבו מהדקים את חוטי הערב, בקירוס מערכת אריגה עם דוושות, בנפה של קמה, בכברה של תבואה או בסל - חייב.

התופר 2 תפירות והקורע על מנת לתפור 2 תפירות - חייב.

מתי ר"א מודה שהשיעור במהלך האריגה הוא 2:

אפשרות א': בחוט דק - כיוון שהם נדבקים היטב.

אפשרות ב': בחוט עבה - כיוון ששני חוטים עבים ניכרים.

מהו שיעור רוחבם של החוטים הנארגים:

במהלך האריגה - 'מלא הסיט כפול' - המרחק שבין האגודל לאצבע כשמרחיקים אותן. בשולי הבגד - רוחב של 3 חוטי שתי הנתונים בבתי ניר.

משנה

הקורע מתוך עצבים, כעס, או אבילות וכן כל המקלקלים - פטורים.

שיעורם של:

המקלקל ע"מ לתקן - כשיעור שנדרש כדי להתחייב על תיקון.

המנפץ, הצובע, והטווה - כמלא רוחב הסיט כפול המרחק שבין האצבע לאגודל.

האורג - כמלא הסיט המרחק שבין האצבע לאמה.

קריעה על מת

יש קורע על מתו שחייב: כשקורע על מת שהוא חייב לקרוע עליו.

קריעה בכעס:

משנתנו היא לשיטת ר"ש הפוסט מלאכה שאינה צריכה לגופה.

ר' יהודה, המחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה, מחייב בקורע מתוך כעס כיוון שהוא מתקן את מצב הרוח שלו.

אדם שקורע סתם כך מתוך כעסו - הרי הוא כעובד ע"ז. ההיתר לקרוע בכעס הוא רק כשעושה זאת כדי להשפיע על הכפופים לו.

על מי חייבים לקרוע

1. על 7 הקרובים.

2. על ת"ח.

3. על אדם כשר.

4. הרואה אדם בשעת יציאת נשמתו.

1. אדם שאדיש למוותם של אנשים טובים וכשרים, סופו שימותו עליו ילדיו וכך ירגיש אבלות בעל כרחו.

2. מי שלא מספיד כראוי ת"ח - ראוי שייקבר בעודו חי.

3. הרואה אדם שיוצאת נשמתו - כרואה ספר תורה נשרף.

4. אחד מבני חבורה שמת - תדאג כל החבורה.

מקלקל בחבלה ובהבערה

ר"ש: חייב גם אם אין כוונתו לתקן.
ר"י: פטור אלא אם כן כוונתו לתקן.

טעמו של ר"ש: הבסיס למלאכת חובל הוא מילה, והבסיס למלאכת הבערה הוא שריפת עצים - בשני המקרים מדובר על קלקול. ר"י: גם במילה וגם בהבערה - הקלקול הוא תיקון.

שבת קו. (המשנה) עד קז. (סוף הפרק)

ביאורי מושגים

דבר שאין במינו ניצוד, למשל זבובים ויתושים - מותר מהתורה לצודו. אולם חכמים אסרו זאת מדבריהם. נחש המסכן את האנשים - גם אם ניתן להתחמק ממנו בדרכים אחרות - מותר לכתחילה לצודו בשבת.

המשנה

מתי בע"ח נחשב כניצוד

ציפור - כשהכניסה לארון.

צבי -

ר' יהודה: כשהכניסו לבית.

חכמים: כשהכניסו למקום מגורו.

רשב"ג: תלוי בגודל השטח - אם הכניסו למקום שאין צורך להתאמץ כדי לצוד - חייב, ואם צריך להתאמץ - פטור.

זבובים ויתושים:

ר"מ: אסור לצודם מהתורה,

חכמים: כיוון שאנשים לא נוהגים לצודם אין איסור מהתורה על צידתם.

הלכה כרשב"ג. (לא ברור האם חכמים

חולקים עליו או שהוא מפרש את דבריהם).

'מחוסרי צידה' - יש צורך להתאמץ

כדי לצודם ולכן המכניסם למקום

'מחוסר צידה' פטור מחיוב של צידה.

באילו מקומות בעלי חיים נחשבים מחוסרי צידה

דגים - אין מקום שבו הם נחשבים כניצודים - אפילו בבריכות קטנות.

ציפור דרוז - מוגדרת ניצודה רק בארון. בבית היא מוגדרת חסרת צידה.

סתם עופות - מוגדרים ניצודים רק בכלוב עם תיקרה, בכלוב ללא תקרה הם חסרי צידה.

חיות - מוגדרות ניצודות רק במכלאה קטנה.

אריה - מוגדר ניצוד רק כשהוא בכלוב הייעודי שלו.

מהי 'מכלאה קטנה':

1. מקום שניתן להגיע אל החיה בקפיצה אחת.

2. מקום שרוחבו קטן מגובהו.

3. מקום נטול פינות שבהם החיה יכולה להסתתר.

באילו מצבים בע"ח נחשבים מחוסרי צידה

ארבה - ת"ק: מוגדרים ניצודים בשעת הטל (כיוון שעניניהם מסומאות).

אלעזר בן מהבאי: מוגדרים ניצודים גם בשעת הטל וגם כשהם בלהקות גדולות.

צבי - מוגדר ניצוד כשהוא זקן או חולה מחמת תשישות, צבי סומא, ישן או חולה בחום - נחשב מחוסר צידה.

משנה

אדם בודד שחסם את פתח היציאה של הבע"ח: חייב.

שניים שחסמו יחד: אם כל אחד יכל לחסום לבדו - פטורים, אם היה צריך את שניהם - ת"ק: חייבים, ר"ש: פטורים.

חסם הראשון את הפתח. מאוחר יותר הגיע אדם נוסף והוסיף חסימה לחסימה הראשונה, בסוף קם החוסם הראשון והלך: הראשון חייב השני פטור.

זהו אחד משלושת המקרים היחידים במסכת שבהם כתוב פטור והכוונה לפטור אבל מותר.

שני המקרים הנוספים המותרים לכתחילה:

1. המבקע פצע מוגלתי כדי להוציא ליחה.

2. הצד נחש כדי שלא ינשך.

כל מקרה שבו יש בע"ח שהוכנס למקום סגור - מותר לכתחילה לשמור בשבת על המקום סגור.

שבת קז. (תחילת הפרק) עד קח. (המשנה בסוף העמוד)

ביאורי מושגים

חובל - הראשונים נחלקו משום מה חייב החובל: רש"י: משום צובע (את העור), ש"ר: משום נטילת נשמה, רמב"ם: משום דש - מפרק.

שמונה שרצים: התורה מנתה 8 שרצים שרק הם מטמאים במותם. שאר השרצים לא מטמאים. התנאים נחלקו מה מעמד העור של שרצים אלו. האם בכלם העור נחשב לחוד מהבשר (ולא מטמא) או שבחלקם העור נחשב חלק מהבשר (ומטמא)

שרצים עם עור משמעותי: ישנם שרצים שיש להם עור משמעותי הנפרד מהבשר (הגמרא דנה מיהם אותם שרצים והאם דין זה מקביל לדין טומאת עור שהופיע בפיסקה הקודמת). עור זה גורם לכך שכשיצא דם מהבשר הוא נשאר בעור ולא חוזר לבשר. לכן יש הבדל בין חבלה בשרץ עם עור (שאז הדם נשאר) לחבלה בשרץ בלי עור (שאז הדם חוזר בחזרה).

שרצים בלי עור: מהמשנה שלנו משמע שבשרצים בלי עור פטור תמיד. לעומת זאת מצאנו ברייתא בחולין (מו): הקובעת במפורש שבשאר שרצים אם יצא הדם מהעור חייב.

רוב הראשונים (שחייבו כאמור משום נטילת נשמה) סברו שאם יצא הדם מחוץ לעור חייב גם בשרצים עם עור דק, הרמב"ם חלק וסבר שבשאר שרצים פטור גם אם הדם יצא מהעור.

משנה

8 שרצים האמורים בתורה -
אסור מהתורה לצודם ולחבול בהם.

שאר השרצים -
צדם לצורך - אסור מהתורה
צדם שלא לצורך או חובל בהם -
מותר מהתורה.

'הצדם שלא לצורך'
פטור' - דין זה הוא
לשיטת ר"ש הפוסק
במלאכה שאינה
צריכה לגופה.

איסור צידה בשאר שרצים:
ר' יהושע: קיים רק במין שרגילים לצודו.
ר' אליעזר: קיים בכל המינים.

איסור הריגה בשאר שרצים:
חכמים: קיים רק במין שניתן לראות בעין רגילה
כיצד הוא פרה ורבה.
ר' אליעזר: קיים בכל המינים.

בני ישראל צדו במדבר אילים בשביל המשכן:
חכמים: 'אילים' - חייבים רק על דבר שאנו רואים כיצד
הוא פרה ורבה - כמו אילים - ולא על כינה שלמרות
שהיא פרה ורבה אנו לא רואים זאת בעיניים שלנו.
ר"א: 'אילים' - חייבים על כל דבר שיש בו נטילת נשמה.

'היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו'
- מכאן שחבלה תת עורית - (שטף דם
פנימי) - אינה חוזרת לקדמותה.

המשנה בחולין

בבהמות העור לא מטמא. מה הדין 8 השרצים
הטמאים:

ר' יוחנן בן נורי: גם בהם העור לא מטמא.

חכמים: השרצים המנויים בפסוק הראשון - עורם
טהור.
השרצים המנויים בפסוק השני - עורם טמא.

ר' יהודה: עקרונית כמו חכמים, למעט לטאה -
שלמרות שהיא מופיעה בפסוק השני עורה טהור.

כדי לחייב על חבלה בשרץ יש צורך שעורו יהיה עבה ונפרד
מהבשר - האם מעמד העור לעניין טומאה מקביל למעמדו
לעניין חיוב שבת?

ר' יוחנן בן נורי, חכמים לפי שמואל, ור' יהודה:
מעמד העור מקביל: שרץ שעורו טמא - החובל בו פטור.
שרץ שעורו טהור - החובל בו חייב.

חכמים לפי רב:
מעמד העור לא מקביל.
עקרונית כל העורות של השרצים הם עבים ונפרדים מהבשר - ולכן
בשבת חייבים על חבלה בכל שרץ.
יש לימוד מיוחד שממנו אנו לומדים שעורם של השרצים
המופיעים בפסוק השני מטמאים. לימוד זה לא קשור לעוביים של
העורות אלא הוא ריבוי מיוחד לטמא את העור.

הריגת דג: המוציא דג מהמים - מהרגע שנוצר שטח בגודל של מטבע סלע שהתחיל להתייבש - הדג
נחשב כמת והאדם חייב על הריגה בשבת.

הריגת עובר בהמה בבטן אימו ועקירת פטריה שגדלה על שפת כלי: חייב על עקירת דבר מגידולו.

כתיבת סת"ם על עורותיהם של בהמה, עוף ודג

עור של דג - נחשב עור. אולם ספק האם הזוהמה פגה ממנו - ספק זה יפתור לנו בע"ה אליהו הנביא.

עור של עוף - נחשב עור - ומותר לכתוב עליו ס"ת.

עור של בהמה טמאה - אסור לכתוב עליו כיוון שהמין נחשב מזוהם ('מן המותר בפ"ד').

עור של נבלת בהמה טהורה - למרות שאסור באכילה הוא לא נחשב מזוהם ומותר לכתוב עליו.

הערות:

'כותבים על עור עוף טהור' - מה החידוש בכך:

- א. למרות שמקטירים את עור עולת העוף על המזבח (בניגוד לעור בהמה) - הוא נחשב עור.
- ב. למרות שיש נקבים בעור הנקבים קטנים ומותר לכתוב עליהם.

ההבדל באיסור של נבלת בהמה טהורה לבהמה טמאה:

למרות ששניהם אסורים באכילה - האיסור שונה - איסור בהמה טמאה נובע מזוהמה של הבהמה, איסור נבלה הינו דין עצמאי שלא נובע מזוהמה.

מניין לומדים על מקומה של ברית מילה:

ר' יאשיה: נאמר ערלה לגבי פירות - מכאן שהערלה היא במקום יצרני שמייצר 'פירות'.

ר' נתן: 'ערל זכר' - מכאן שהערלה היא במקום שקיים רק בזכר ולא בנקבה.

שבת קח. (המשנה שבתחתית העמוד) עד קט: (המשנה)

ביאורי מושגים

עיבוד אוכלין - המשנה ובעקבותיה הגמרא מביאים מקרים שונים של עיבוד אוכלין האסורים בשבת. הראשונים נחלקו מדוע עיבוד זה אסור.

רש"י ותוס': האיסור הוא סניף דרבנן לאיסור מעבד. מהתורה אסור לעבד עורות, חכמים הרחיבו את האיסור גם לאוכל. הרמב"ם: האיסור הוא משום הכנה מקודש לחול.

מקוה ומעין - 3 הלכות מרכזיות התחדשו במעין שלא קיימות במקוה: 1. מעין מטהר גם כשמימיו זורמים, 2. מעין מטהר גם אם אין שיעור של 40 סאה, 3. מעין מטהר זבים ומצורעים. בגמרא מובאת דעה תנאית מעניינת (ר' יוסי) לפיה, ים הינו כמעין לעניין מים זורמים (ומטהר גם במים זורמים) וכמקוה לעניין טיהור זבים (ולכן אינו מטהרם).

משנה

הכנת מי מלח בשבת
ת"ק: במועט מותר, במרובה אסור.
ר' יוסי: אין הבדל בין מועט לרב.
הכנת מי מלח עם שמן:
מותר לפי כולם בין מרובה ובין מועט.

מהי שיטת ר' יוסי
רב יהודה: התיר גם במרובה.
רבה: אסר גם במועט.

גם מהמשנה וגם מהברייתא
מפורש כרבה.

מהו ההבדל בין מועט למרובה:
רב יהודה בשם שמואל: בכמות
מי המלח.
הברייתא של ריב"ח: במינון של
המלח ביחס למים.

זהו הסברו של הערוך לברייתא של ר' יהודה
בר חביבא האוסרת להכין מי מלח בריכוז
גבוה.
רש"י חלק, הוא הבין שהברייתא לא מפרשת
את המשנה אלא מביאה הלכה חדשה.

דינים נוספים בעיבוד אוכלין

מליחת כמה חתיכות של צנון וביצה ביחד: הברייתא של ריב"ח: אסור בשניהם.
אביי, ורב נחמן אחרי שחזר בו: צנון אסור, ביצה מותר.
רב נחמן לפני שחזר בו: מותר בשניהם.

זהו הסברו של רש"י.
ר"ח מבין ששתי ההלכות האחרונות
נאמרו לא לגבי הכנתם אלא לגבי
השימוש בהם לרפואה בשבת.

עיבוד אוכל שהיה ראוי לאכילה גם לפי העיבוד: זעירי ורב חסדא: מותר.
חייא בר אשי: אסור.

טריפת ביצים בקערה: אסור.

רפואה בשבת - מעשה המובהק לרפואה - אסור,
מעשה שאנשים עושים אותו גם לתענוג - מותר.

רפואה בשבת

רחיצה במים לרפואה אסורה רק כשקיימים כל 3 התנאים: 1. אנשים לא נכנסים סתם כך אליו להתרחץ בו,
2. השהיה היא ממושכת,
3. האדם רוחץ בים עצמו ולא במים שניטלו ממנו.

הערה רפואית: הטיפול
הטוב ביותר לעין הוא
רחיצתה בבוקר ובערב.

טיפול בעין חולה: מותר לשים יין או משחה שהוכנה מבע"י על גב העין, אסור להכניסה לתוך העין,
אסור לשים רוק תפל אפילו על גב העין,
גם כששם חומר מותר, אסור לפתוח ולסגור את העין כדי שהחומר ייכנס.

גב היד וגב הרגל שנפצעו וכן
שטף דם באבר פנימי הרי זה
פיקוח נפש ומותר בכל.

השריית פצע: בחומץ אסור לכולם, ביון, מותר לבעלי עור גס ואסור לבעלי עור עדין.

שבת קט: (המשנה) עד עד קיא: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים

סירוס עקיף שלא דרך אברי ההולדה: הרמב"ם והשו"ע סברו שסירוס זה אסור רק מדרבנן.

סירוס אישה: הרמב"ם והשו"ע סברו שסירוס אישה אסור והגר"א הסביר שלשיטתם הוא אסור בעשה. הראשונים דייקו מהם שכיוון שהוא אסור רק בעשה לא גזרו לאסור על אישה לשתות כוס עיקרים.

סירוס אישה לפי ריב"ב: הגמרא מעירה שסירוס אישה בעייתו לפי ריב"ב הסובר שאישה מצווה על פרו ורבו. הראשונים נחלקו מדוע סירוס בעייתו לפי ריב"ב: רש"י: כיוון שהיא מצווה על פרו ורבו היא מצווה גם על סירוס. תוס': היא אינה מצווה על סירוס אולם אסור לה לשתות כוס של עיקרים מחמת ביטול פרו ורבו.

המשנה

אסור לאכול בשבת אזורבין פרח הלבנדר, מותר לאכול יועזר מנטה, ושותה אבוברואה גזע של 'עץ ללא ענפים'.

חוץ ממי דקלים וכוס של עיקרים - מותר לאכול את כל סוגי האוכלין וכן לשתות את כל סוגי המשקין.

מי דקלים וכוס של עיקרים - שותה לרפואה - אסור. שותה להרוות את צמאונו - מותר.

משפט זה בא ללמד שמותר לאכול גם מאכלים המועילים לאבר מסויים אבל מזיקים לאבר אחר.

לא ניתן להעמיד את המשנה בגבר מסורס כיוון שגם גבר שסורס אסור להוסיף ולסרסו.

ריב"ב סובר שגם אישה מצווה על פריה ורביה. ריב"ב חייב להעמיד את המשנה באישה עקרה או זקנה.

קושיה: כיצד ניתן לשתות כוס של עיקרים, הרי משקה זה מסרס ואסור לסרס מהתורה?

תשובה: מדובר באישה שלא הצטוותה על סירוס.

הראשונים דנו מדוע ריב"ב העמיד את המשנה דווקא באישה זקנה ועקרה ולא בגבר זקן ועקר: הר"ן: לגבי זקנה - יש הבדל מציאותי בין זקן לזקנה, לזקן יש סיכוי להוליד ולזקנה לא, לגבי עקרות - אכן ניתן היה להעמיד את המשנה גם בגבר עקר. (הר"ן מוסיף ומחדש שהאיסור לסרס מסורס נאמר רק על אדם שהיה פורה וסורס אבל סריס מלידה מותר לסרס). ראשונים אחרים: גם לפי ריב"ב איסור הסירוס באישה שונה מאיסור הסירוס בגבר (עיין בביאור מושגים).

משנה

אדם שכואבות לו שיניו -

לגמוע חומץ - אסור.
לטבול פת בחומץ ולאכול - מותר.

במה מותר לסוך אדם שכואבות לו מותניו

בחומץ או יין - אסור.
בשמן - מותר.
בשמן ורדים - ת"ק: מותר רק לבני מלכים.
ר"ש: כל ישראל בני מלכים.

מדוע רב פסק כר"ש:

אפשרות א':
כללי הפסיקא של רב הם לפסוק כר"ש.
אפשרות זו נדחתה כיוון שבנושאים אחרים רב פסק שלא כר"ש.

אפשרות ב':
שמן ורדים היה נפוץ במקומו של רב ולכן סיכה בשמן ורדים לא היתה דבר חריג.

רב התיר לסוך בשמן ורדים.

קושיה רפואית:

במשלי כתוב שהחומץ רע לשיניים.

תשובות:

- במשלי מדובר על חומץ שעשוי מענבים בוסריים.
- למי שיש כאב - חומץ מועיל, למי שאין כאב - חומץ מזיק.

קושיה הלכתית:

בברייתא כתוב שמותר לגמוע חומץ אם בולע אותו.

תשובות:

אביי: המשנה שאסרה התייחסה למקרה שפולט אחר כך את החומץ.
רבא: לפני הסעודה - מותר, אחרי הסעודה - אסור.

רבא חזר בו מתירומו.

זאת כיוון שאם משהו הותר בזמן מסוים הוא מותר גם בשאר הזמנים ('הואיל').